

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಪುರುಷನು ದರ್ಶನದಿಂದ ಶುದ್ಧನಿದ್ದಾನೆ ಅವನೇ ಶುದ್ಧನಿದ್ದಾನೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವನ ದರ್ಶನವು ಶುದ್ಧವಿದೆ ಅವನೇ ನಿರ್ವಾಣ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಪುರುಷನು ಸಮ್ಯಕ್ದರ್ಶನದಿಂದ ರಹಿತನಿದ್ದಾನೆ ಆ ಪುರುಷನು ಈ ಪ್ರತಿ ಲಾಭ ಎಂದರೆ ನೋಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಓರ್ವ ಪುರುಷನು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಸೆಪಟ್ಟಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅದರ ರುಚಿ ಪ್ರತೀತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ, ಅದುದರಿಂದ ಸಮ್ಯಕ್ದರ್ಶನವೇ ನಿರ್ವಾಣದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಿದೆ. || ೩೯ ||

ಇಂಥ ಸಮ್ಯಕ್ದರ್ಶನವನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡುವ ಉಪದೇಶವು ಸಾರವಿದೆ, ಅದನ್ನು ಯಾವನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಸಮ್ಯಕ್ವಿದ್ಯೆಯಿದ್ದಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಇಯ ಉಪಖಸಂ ಸಾರಂ ಜರಾಮರಣಹರಂ ಋ ಮಣ್ಣು ಏ ಜಂ ತು |

ತಂ ಸಮ್ಯಕ್ತಂ ಭಣಿಯಂ ಸಪಣಾಣಂ ಸಾವಯಾಣಂ ಪಿ || ೪೦ ||

ಇತಿ ಉಪದೇಶಂ ಸಾರಂ ಜರಾಮರಣಹರಂ ಸ್ಫುಟಿಂ ಮನ್ಯತೇ ಯತ್ತು |

ತತ್ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಂ ಭಣಿತಂ ಶ್ರಮಣಾನಾಂ ಶ್ವಾವಕಾಣಾಮಪಿ || ೪೦ ||

ಅರ್ಥ :— ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ಯಕ್ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರದ ಉಪದೇಶವು ಸಾರವಿದೆ, ಅದು ಜರಾ-ಮರಣಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಂಥದ್ದಿದೆ ಅದನ್ನು ಯಾವನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನನ್ನೇ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಶ್ವಾವಕರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವು ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಜೀವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಭಾವಗಳಿವೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರಗಳು ಸಾರವಿವೆ, ಉತ್ತಮವಿವೆ, ಜೀವನಿಗೆ ಹಿತಕರವಿವೆ, ಮತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಮ್ಯಕ್ದರ್ಶನವು ಮುಖ್ಯವಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಜ್ಞಾನ, ಚಾರಿತ್ರಗಳು ಕೂಡ ಮಿಥ್ಯೆಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸಮ್ಯಕ್ದರ್ಶನವನ್ನು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನೋಡಲು ಅದನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉಪದೇಶವು ಮುನಿ ಹಾಗೂ ಶ್ವಾವಕರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಇದೆ. || ೪೦ ||

ಈಗ ಸಮ್ಯಕ್ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜೀವಾಜೀವವಿಹತ್ತೀ ಜೋಈ ಜಾಣೇಇ ಜಿಣವರಮುಠಾ |

ತಂ ಸಣ್ಣಾಣಂ ಭಣಿಯಂ ಅವಿಯತ್ಥಂ ಸವ್ವದರಸೀಹಿಂ || ೪೧ ||

ಯಾವನೀ ಜರಾಮರಣಹರ ಸಾರೋಪದೇಶವನು ಸ್ಪಷ್ಟಮನ್ನಿಸುವನು |

ಅವನನು ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಕ್ರಮಣನಿರಲಿ ಶ್ವಾವಕನಿರಲಿ || ೪೦ ||

ಯಾವ ಯೋಗಿ ಜೀವಾಜೀವದ ಭೇದ ತಿಳಿಯುವನು ಜಿಣವರರ ಮತದಿಂದ |

ಅವನನು ಸಮ್ಯಕ್ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಶೇಳಿಹರು ಸರ್ವಜ್ಞದೇವರು ಸತ್ಯಾರ್ಥದಿಂದ || ೪೦ ||

ಜೀವಾಜೀವನಿಭಕ್ತಿಂ ಯೋಗೀ ಜಾನಾತಿ ಜಿನವರಮತೇನ |

ತತ್ ಸಂಜ್ಞಾನಂ ಭಜಿತಂ ಅವಿತಥಂ ಸರ್ವದರ್ಶಿಭಿಃ || ೪೧ ||

ಅರ್ಥ :- ಯಾವ ಯೋಗಿ ಮುನಿಯು ಜೀವ-ಅಜೀವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಭೇದವನ್ನು ಜಿನವರರ ಮತದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನನಿಂದಾನೆಂದು ಸರ್ವದರ್ಶಿ—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುವಂಥ ಸರ್ವಜ್ಞ ದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಆದುದರಿಂದ ಅದೇ ಸತ್ಯಾರ್ಥವಿದೆ, ಅನ್ಯ ಭದ್ರಸ್ಥರು ಹೇಳುವುದು ಸತ್ಯಾರ್ಥವಿಲ್ಲ ಅಸತ್ಯಾರ್ಥವಿದೆ, ಸರ್ವಜ್ಞರು ಹೇಳುವುದೇ ಸತ್ಯಾರ್ಥವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಸರ್ವಜ್ಞ ದೇವರು ಜೀವ, ಪುದ್ಗಲ, ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮ, ಆಕಾಶ, ಕಾಲವೆಂದು ಜಾತಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅದು ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. [ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಅಸಂಖ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂತಾನಂತವಿವೆ.] ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವವನ್ನು ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನನುಯ ಚೇತನಾಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಜೀವವು ಯಾವಾಗಲೂ ಅನೂರ್ತಿಕವಿದೆ ಎಂದರೆ ಸ್ವರ್ಶ, ರಸ, ಗಂಧ, ವರ್ಣದಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ. ಪುದ್ಗಲ ಮೊದಲಾದ ಐದು ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಜೀವವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಇವು ಅಜೇತನವಿವೆ ಜಡವಿವೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುದ್ಗಲವು ಸ್ವರ್ಶ, ರಸ, ಗಂಧ, ವರ್ಣ, ಶಬ್ದಸಹಿತವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಕವಿದೆ—ರೂಪಿಯಿದೆ ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರವಿದೆ, ಉಳಿದವು ಅನೂರ್ತಿಕವಿವೆ. ಆಕಾಶ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕುತೂ ಹೇಗಿವೆ ಹಾಗೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಜೀವ ಮತ್ತು ಪುದ್ಗಲದಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಬಂಧವಿದೆ. ಪುದ್ಗಲಸ್ಕಂಧಗಳು ಭದ್ರಸ್ಥನಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರವಿವೆ, ಇವನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ಜೀವನು ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ಮೋಹರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಶರೀರ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ತನ್ನವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷರೂಪನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಇದರಿಂದ ನವೀನ ಪುದ್ಗಲ ಗಳು ಕರ್ಮರೂಪವಾಗಿ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ನಿಮಿತ್ತ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಭಾವವಿದೆ, ಹೀಗೆ ಈ ಜೀವನು ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗುತ್ತ ಜೀವ-ಪುದ್ಗಲದ ಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜಿನದೇವರ ಮತದಿಂದ ಜೀವ-ಅಜೀವದ ಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸಮ್ಯಗ್ ದರ್ಶನದ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜಿನದೇವರು ಹೇಳಿರುವುದೇ ಸತ್ಯಾರ್ಥವಿದೆ, ಪ್ರಮಾಣನೆಯದ ಮುಖಾಂತರ ಹೀಗೆಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ ಜಿನದೇವರು ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅನ್ಯ ಮತದ ಭದ್ರಸ್ಥರು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅದು ಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲ ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ವೇದಾಂತಿಗಳಂತೂ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಮಾತ್ರನನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಉಳಿದು ಎಲ್ಲವೂ ವಸ್ತುಭೂತವಿಲ್ಲ ಮಾಯಾರೂಪ ಅವಸ್ತುವಿವೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ನೈಯಾಯಿಕ, ವೈಶೇಷಿಕರು ಜೀವವನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ನಿತ್ಯ, ಸರ್ವಗತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಜೀವಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಗುಣಕ್ಕೆ ಸರ್ವಥಾ ಭೇದ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಕಾರ್ಯಮಾತ್ರವಿವೆ ಅವನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಸಾಂಖ್ಯಮತಗಳು ಪುರುಷನನ್ನು ಉದಾಸೀನ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಸರ್ವಥಾ ಅಕರ್ತೃವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲವು ಬೌದ್ಧಮತಗಳು ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಣಿಕವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸರ್ವಥಾ ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಇವರಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಮತಭೇದಗಳಿವೆ. ಕೆಲವರು ವಿಜ್ಞಾನಮಾತ್ರ ತತ್ತ್ವವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಸರ್ವಥಾ ಶೂನ್ಯವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಅನ್ಯಪ್ರಕಾರ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೀಮಾಂಸಕರು

ಕರ್ಮಕಾಂಡಮಾತ್ರವೇ ತತ್ತ್ವವೆಂದು ಮುನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಜೀವನನ್ನು ಅಣುಮಾತ್ರವೆಂದು ಮುನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಯಾವ ಪರಮಾರ್ಥ ನಿತ್ಯವಸ್ತುವಿಲ್ಲ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಮುನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಾರ್ವಾಕಮತದವರು ಜೀವವು ತತ್ತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮುನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಜೀವದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮುನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇತ್ಯಾದಿ ಬುದ್ಧಿಕಲ್ಪಿತ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಿಸಿ ಪರಸ್ಪರದಲ್ಲಿ ವಿವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದು ಯುಕ್ತವೇ ಇದೆ. ವಸ್ತುವಿನ ಪೂರ್ಣರೂಪವು ಕಾಣದಿರುವಾಗ ಕುರುಡರು ಅನೆಯ ವಿವಾದ ಮಾಡುವಂತೆ ವಿವಾದವೇ ಆಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ ಜನದೇವರೇ ವಸ್ತುವಿನ ಪೂರ್ಣರೂಪ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ನಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅನೇಕಾಂತರೂಪವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಚರ್ಚೆಯು ಜೈನರ ಹೇತುವಾದದ ನ್ಯಾಯ-ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಜನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜೀವಾಜೀವದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸತ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಜನದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಿಸಿ ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು, ಇದರಿಂದಲೇ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. || ೪೧ ||

ಈಗ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಂ ಜಾಣಿಊಣ ಜೋಇ ಪರಿಹಾರಂ ಕುಣಇ ಪುಣ್ಣಪಾವಾಣಂ |

ತಂ ಚಾರಿತ್ರಂ ಭಣಿಯಂ ಅವಿಯಪ್ಪ ಕಮ್ಮರಹಿಖಹಿಂ || ೪೨ ||

ಯತ್ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಯೋಗೀ ಪರಿಹಾರಂ ಕರೋತಿ ಪುಣ್ಯಸಾಪಾನಾಮ್ |

ತತ್ ಚಾರಿತ್ರಂ ಭಣಿತಂ ಅವಿಕಲ್ಪಂ ಕರ್ಮರಹಿತೈಃ || ೪೨ ||

ಅರ್ಥ :—ಯೋಗಿ ಧ್ಯಾನಿ ಮುನಿಯು ಆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಜೀವಾಜೀವದ ಭೇದರೂಪವಾದ ಸತ್ಯಾರ್ಥ ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪುಣ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಪ ಇವೆರಡರ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅದು ಚಾರಿತ್ರವಿದೆ, ಅದು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪವಿದೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪಕ್ರಿಯೆಯ ವಿಕಲ್ಪಗಳಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ ಆ ಚಾರಿತ್ರವು ಘಾತಿಕರ್ಮದಿಂದ ರಹಿತವಿದೆಯೆಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಚಾರಿತ್ರವು ನಿಶ್ಚಯ-ವ್ಯವಹಾರದ ಭೇದದಿಂದ ಎರಡು ಭೇದರೂಪವಿದೆ, ಮಹಾವ್ರತ-ಸಮಿತಿ-ಗುಪ್ತಿಯ ಭೇದದಿಂದ ಹೇಳಿರುವುದು ಅದು ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪದ ಕ್ರಿಯೆಯು ಶುಭಕರ್ಮರೂಪದ ಬಂಧ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಂಶ ನಿವೃತ್ತಿಯಿದೆ [ಎಂದರೆ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಶ್ರಯರೂಪದ ಅಂತಿಕ ನಿಶ್ಚಯ-ವೀತರಾಗಭಾವವಿದೆ] ಅದರ ಫಲವು ಬಂಧವಿಲ್ಲ, ಅದರ ಫಲವು ಕರ್ಮದ ಏಕದೇಶ ನಿರ್ಜರಿಯಿದೆ. 'ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವುದು ಅದು ನಿಶ್ಚಯ ಚಾರಿತ್ರವಿದೆ, ಇದರ ಫಲವು ಕರ್ಮದ ನಾಶವೇ ಇದೆ, ಇದು ಪುಣ್ಯ-ಸಾಪದ ಪರಿಹಾರರೂಪವಾಗಿ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪವಿದೆ, ಸಾಪದ ತ್ಯಾಗವಂತೂ ಮುನಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯದ ತ್ಯಾಗವು ಹೀಗಿದೆ—

ಅದನರಿತು ಯೋಗಿ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವನು ಪುಣ್ಯಮಲ್ಲದೆ ಪಾಪವನು |

ಅದನು ಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯದು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಕರ್ಮರಹಿತವಿದೆ || ೪೨ ||

ಶುಭಕ್ರಿಯೆಯ ಫಲವು ಪುಣ್ಯಕರ್ಮದ ಬಂಧವಿದ್ದು ಅದರ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಂಧದ ನಾಶದ ಉಪಾಯವು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ನಿಶ್ಚಯ ಚಾರಿತ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯಮವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಎಂದರೆ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪದಿಂದ ರಹಿತವಾದಂಥ ನಿಶ್ಚಯ ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದ ಅಂತಿಮ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಚಾರಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರೊಡನೆಯೇ ಮೋಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದೆ. ||೪೨||

ಹೀಗೆ ರತ್ನತ್ರಯಸಹಿತವಾಗಿ ತಪ ಸಂಯಮ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಂಥ ಮುನಿಯು ನಿರ್ವಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜೋ ರಯಣತ್ರಯಜುತೋ ಕುಣಇ ತವಂ ಸಂಜದೋ ಸಸತ್ತೀಖ |

ನೋ ಪಾವಇ ಪರಮಪಯಂ ರ್ನಿಯಂತೋ ಅಪ್ಪಯಂ ಸುದ್ಧಂ ||೪೩||

ಯಃ ರತ್ನತ್ರಯಯುಕ್ತಃ ಕರೋತಿ ತಪಃ ಸಂಯತಃ ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯಾ |

ಸಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಪರಮಪದಂ ಧ್ಯಾಯನ್ ಆತ್ಮಾನಂ ಶುದ್ಧಮ್ || ೪೩ ||

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಮುನಿಯು ರತ್ನತ್ರಯಸಂಯುಕ್ತನಾಗುತ್ತ ಸಂಯಮಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಪರಮಪದವಾದ ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ,

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಯಾವ ಸಂಯಮಿಯಾದ ಮುನಿಯು ಐದುಮಹಾವ್ರತ, ಐದುಸಮಿತಿ, ಮೂರು ಗುಪ್ತಿಯೆಂದು ಈ ಹದಿನೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಚಾರಿತ್ರವೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪದ ವ್ಯವಹಾರ ಚಾರಿತ್ರ ಸಂಯಮವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರ ನಿಶ್ಚಯ ಚಾರಿತ್ರದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಉಪವಾಸ ಕಾಯಕೇಶ ಮೊದಲಾದ ಬಾಹ್ಯ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆ ಮುನಿಯು ಅಂತರಂಗ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮುಖಾಂತರ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ನಿರ್ವಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. || ೪೩ ||

[ನೋಟ—ಆ ಆರನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಸ್ವಾಶ್ರಯರೂಪದ ನಿಶ್ಚಯರತ್ನತ್ರಯಸಹಿತವಿರುವುದನ್ನು ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಯಮ-ವ್ರತಾದಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಹಾರ ಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.]

ಧ್ಯಾನಿ ಮುನಿಯು ಇಂಥವನಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ತಿಹಿ ತಿಣ್ಣಿ ಧರವಿ ಣಿಚ್ಚಂ ತಿಯರಹಿಹಿ ತಹ ತಿಖಣ ಪರಿಯರಿಹಿ |

ದೋದೋಸವಿಪ್ಪಮುಕ್ಕೋ ಪರಮಪ್ಪಾ ರ್ನಿಯಖ ಜೋಈ ||೪೪||

ಯಾವ ಸಂಯಮಿ ರತ್ನತ್ರಯಯುಕ್ತನಾಗಿ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ತಪ ಮಾಡುವನು |

ಅವನು ವಿಜಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಪರಮಪದ ಪಡೆಯುವನು || ೪೩ ||

ತ್ರಿಕರಣದಿ ಮೂರ್ರಿಸಿ ನಿತ್ಯ ಮೂರ್ರಹಿತ ಮೇಣ್ಕಾರಿಂ ಮಂಡಿತನಾಗಿ |

ಸ್ವಕೀಯ ದ್ವಿರೋಷ ವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ ಯೋಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವನು || ೪೪ ||

**ತ್ರಿಭಿಃ ತ್ರೀನ್ ಧೃತ್ವಾ ನಿತ್ಯಂ ತ್ರಿಕರಹಿತಃ ತಥಾ ತ್ರಿಕೇಣ ಪರಿಕರಿತಃ |
ದ್ವಿದೋಷವಿಸ್ತಮುಕ್ತಃ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಧ್ಯಾಯತೇ ಯೋಗೀ | ೪೪ ||**

ಅರ್ಥ :—‘ತ್ರಿಭಿಃ’ ಮನ ಪಚನ ಕಾಯದಿಂದ ‘ತ್ರೀನ್’ ಮಳೆ, ಚಳಿ, ಬೇಸಿಗೆಯೆಂಬ ಮೂರು ಕಾಲಯೋಗಗಳನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ‘ತ್ರಿಕರಹಿತಃ’ ಮಾಯೆ, ಮಿಥ್ಯೆ, ನಿದಾನವೆಂಬ ಮೂರು ಶಲ್ಯಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ‘ತ್ರಿಕೇಣ ಪರಿಕರಿತಃ’ ದರ್ಶನ, ಜ್ಞಾನ, ಚಾರಿತ್ರದಿಂದ ಮಂಡಿತನಾಗಿ ಮತ್ತು ‘ದ್ವಿದೋಷವಿಸ್ತಮುಕ್ತಃ’ ಎರಡು ದೋಷ ಎಂದರೆ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗುತ್ತ ಯೋಗಿ ಧ್ಯಾನಿ ಮುನಿಯು ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದರೆ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಶುದ್ಧ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಮನ ಪಚನ ಕಾಯದಿಂದ ಮೂರುಕಾಲದ ಯೋಗಗಳನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಉಳಿದರೆ ಆಗ ಇವನಿಗೆ ಧ್ಯಾನದ ಸಿದ್ಧಿಯಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ, ಕಷ್ಟಬಂದವೇಲೆ ಚಂಚಲವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಆಗ ಧ್ಯಾನದ ಸಿದ್ಧಿಯೆಂಥದು ? ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಶಲ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಚಿತ್ತವು ಏಕಾಗ್ರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ ಧ್ಯಾನ ಹೇಗಾಗುವುದು ? ಅದುದರಿಂದ ಶಲ್ಯರಹಿತವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ರದ್ಧೆ, ಜ್ಞಾನ, ಆಚರಣೆಗಳು ಯಥಾರ್ಥವಿಲ್ಲದಾಗ ಧ್ಯಾನವೆಂಥದು ? ಅದುದರಿಂದ ದರ್ಶನ, ಜ್ಞಾನ, ಚಾರಿತ್ರಮಂಡಿತವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಮತ್ತು ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ಇಷ್ಟ-ಅನಿಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯಿದ್ದಾಗ ಧ್ಯಾನ ಹೇಗಾಗುವುದು ? ಅದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವನು ಹೀಗೆ ಆಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವಿದೆ. || ೪೪ ||

ಯಾವನು ಹೀಗಾಗುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಉತ್ತಮ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಮಯಮಾಯಕೋಹರಹಿಃ ಲೋಹೇಣ ವಿವಚ್ಛಿಠ ಯ ಜೋ ಜೀವೋ |
ಠಿಮ್ಘಲಸಹಾವಜುತೋ ಸೋ ಪಾವಣ ಉತ್ತಮಂ ಸೋಕ್ಯಂ || ೪೫ ||**

**ಮದನಾಯಾಕ್ರೋಧರಹಿತಃ ಲೋಭೇನ ವಿನರ್ಜಿತಶ್ಚ ಯಃ ಜೀವಃ |
ನಿರ್ಮಲಸ್ವಭಾವಯುಕ್ತಃ ಸಃ ಸ್ವಾಪ್ನೋತಿ ಉತ್ತಮಂ ಸೌಖ್ಯಮ್ || ೪೬ ||**

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಜೀವನು ಮದ, ಮಾಯೆ, ಕ್ರೋಧಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗುವನು ಮತ್ತು ಲೋಭದಿಂದ ವಿಶೇಷರೂಪದಿಂದ ರಹಿತನಾಗುವನು ಆ ಜೀವನು ನಿರ್ಮಲ ವಿಶುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವಯುಕ್ತನಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸುಖವನ್ನು ಸ್ವಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಯಾವನು ಮದ ಎಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಾನ, ಮಾಯೆ ಎಂದರೆ ಕಸಟ ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧಗಳಿಂದ ರಹಿತನಿರುವವನು ಮತ್ತು ಲೋಭದಿಂದ ವಿಶೇಷ ರಹಿತನಿರುವವನು ಅವನು ಸುಖ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ತೀವ್ರ ಕಷಾಯವುಳ್ಳವನು ಅತ್ಯಂತ ಆಕುಲತಾಯುಕ್ತನಾಗಿ ನಿರಂತರ ದುಃಖಿಯಿರುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ, ಅದುದರಿಂದ ನೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿಯಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆ ಕ್ರೋಧ,

ಯಾವ ಜೀವ ಮದ-ಮಾಯೆ-ಕ್ರೋಧಗಳ ತ್ಯಜಿಸಿ ಲೋಭವನು ಪರಿಹರಿಸಿ |
ಅವನು ನಿರ್ಮಲಸ್ವಭಾವಯುಕ್ತನಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸುಖವ ಪಡೆಯುವನು || ೪೫ ||

ಮಾನ, ಮಾಯೆ, ಲೋಭಗಳೆಂದು ನಾಲ್ಕು ಕಷಾಯಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದಾಗ ನಿರ್ಮಲಭಾವಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಆಗಲೇ ಯಥಾಖ್ಯಾತಚಾರಿತ್ರ ಪಡೆದು ಉತ್ತಮ ಸುಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. || ೪೫ ||

ಯಾವನು ವಿಷಯ ಕಷಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಿದ್ದಾನೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಾವನೆಯಿಂದ ರಹಿತನಿದ್ದಾನೆ, ರೌದ್ರ ಪರಿಣಾಮಿಯಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ಜಿನಮತದಿಂದ ಪರಾಜ್ಞುಬನಿದ್ದಾನೆ, ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಮೋಕ್ಷದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ವಿಷಯಕಸಾಖಹಿ ಜುದೋ ರುದೋ ಪರಮಪ್ರಭಾವರಹಿಯಮಣೋ |

ನೋ ಢ ಲಹಣ ಸಿದ್ಧಿಸುಹಂ ಜಿಣಮುದ್ಧ ಪರಮ್ನುಹೋ ಜೀವೋ || ೪೬ ||

ವಿಷಯಕಷಾಯೈಃ ಯುಕ್ತಃ ರುದ್ರಃ ಪರಮಾತ್ಮಭಾವರಹಿತಮನಾಃ |

ಸಃ ನ ಲಭತೇ ಸಿದ್ಧಿಸುಖಂ ಜಿನಮುದ್ರಾಪರಾಜ್ಞುಬಃ ಜೀವಃ || ೪೬ ||

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಜೀವನು ವಿಷಯ-ಕಷಾಯಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಿದ್ದಾನೆ, ರೌದ್ರಪರಿಣಾಮಿಯಿದ್ದಾನೆ, ಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದ, ವಿಷಯ-ಕಷಾಯ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಸಹಿತ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಯಾವನ ಚಿತ್ತವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಾವನೆಯಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ ಆ ಜೀವನು ಜಿನಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಪರಾಜ್ಞುಬನಿದ್ದಾನೆ, ಅವನು ಇಂಥ ಸಿದ್ಧಿಸುಖ ಎಂದರೆ ಮೋಕ್ಷದ ಸುಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಜಿನಮತದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶವಿದೆ—ಯಾವನು ಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪಗಳಿಂದ ನಿರಕ್ತನಿರುವನು, ವಿಷಯ-ಕಷಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವನ ಭಾವನಾಸಹಿತ ಜೀವನಿರುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಜಿನಮತದ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಪರಾಜ್ಞುಬನಿರುವವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಹೇಗಾಗುವುದು? ಅವನಂತೂ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ರೌದ್ರದ ವಿಶೇಷಣ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರ ಅಶಯವೆಂದರೆ ಹನ್ನೊಂದು ರುದ್ರರಾಗು ತ್ತಾರೆ ಅವರು ವಿಷಯ-ಕಷಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಜಿನಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರ ಕಥೆಯನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೪೬ ||

ಜಿನಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಈ ಮುದ್ರೆಯು ಯಾವ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅವರು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಿಣಮುದ್ಧಂ ಸಿದ್ಧಿಸುಹಂ ಹವೇಣ ಢಿಯಮೇಣ ಜಿಣವರುದ್ಧಿಟ್ಟಂ |

ಸಿವಿಣೋ ವಿ ಢ ರುಚ್ಛಣ ಪುಣ ಜೀವಾ ಅಚ್ಚಂತಿ ಭವಗಹಣೇ || ೪೭ ||

ಆ ವಿಷಯಕಷಾಯಯುಕ್ತ ರೌದ್ರ ಪರಮಾತ್ಮಭಾವನಾರಹಿತಚಿತ್ತಮು |

ಅವನು ಜಿನಮುದ್ರಾಪರಾಜ್ಞುಬನಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುಖವ ಪಡೆಯಲಾರನು || ೪೬ ||

ಜಿನಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುಖ ನಿಯಮದಿಂದಷ್ಟುದೆಂದು ಜಿನವರ ಪೇಳರು |

ಕನಸಿನಲಿಕೂಡ ಇದು ರುಚಿಸದ ಜೀವ ಭವವನದಲಿಳಿವನು || ೪೭ ||

ಜಿನಮುದ್ರಾ ಸಿದ್ಧಿಸುಖಂ ಭವತಿ ನಿಯಮೋನ ಜಿನವರೋದ್ವಿಷ್ಣಾ |
 ಸ್ವಪ್ನೇಷಿ ನ ರೋಚತೇ ಪುನಃ ಜೀವಾಃ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಭವಗಹನೇ || ೪೭ ||

ಅರ್ಥ :—ಜಿನ ಭಗವಂತರ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳಲಾದ ಜಿನಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಅದೇ ಸಿದ್ಧಿಸುಖವಿದೆ ಮುಕ್ತಿಸುಖವೇ ಇದೆ, ಇದು ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದ ಉಪಚಾರವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಜಿನಮುದ್ರೆಯು ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವಿದೆ ಮೋಕ್ಷ ಸುಖವು ಅದರ ಕಾರ್ಯವಿದೆ. ಇಂಥ ಜಿನಮುದ್ರೆಯು ಜಿನಭಗವಂತರು ಹೇಳಿರುವಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಜಿನಮುದ್ರೆಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಂತೂ ದೂರವೇ ಇರಲಿ, ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಎಂದೂ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅದರ ಸ್ವಪ್ನ ಬಿಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವಜ್ಞೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಆ ಜೀವನು ಸಂಸಾರರೂಪದ ಗಹನ ವನದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಮೋಕ್ಷದ ಸುಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಜಿನದೇವ ಭಾಷಿತ ಜಿನಮುದ್ರೆಯು ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವಿದೆ ಅದು ಮೋಕ್ಷರೂಪವೇ ಇದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಜಿನಮುದ್ರೆಯ ಧಾರಕರು ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸ್ವಾಭೀನ ಸುಖವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನಂತರ ಮೋಕ್ಷ ಸುಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಯಾವ ಜೀವನಿಗೆ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅವನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ||೪೭||

ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಂಥ ಯೋಗಿಯು ಲೋಭರಹಿತನಾಗಿ ಅವನು ನವೀನ ಕರ್ಮದ ಆಸ್ರವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಪರಮಪ್ರಯ ರ್ಭೂಯಂತೋ ಜೋಕಃ ಮುಚ್ಛೇಇ ಮಲದಲೋಹೇಣ |
 ಣಾದಿಯದಿ ಣವಂ ಕಮ್ಮಂ ಣಿದ್ಧಿಟ್ಟಂ ಜಿಣವರೀಂದೇಹಿಂ || ೪೮ ||

ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಧ್ಯಾಯನ್ ಯೋಗೀ ಮುಚ್ಛತೇ ಮಲದಲೋಭೇನ |
 ನಾದ್ರಿಯತೇ ನವಂ ಕರ್ಮ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ಜಿನವರೇಂದ್ಯಃ || ೪೮ ||

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಯೋಗಿ ಧ್ಯಾನಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಮಲಕೊಡುವಂಥ ಲೋಭಕಷಾಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಲೋಭ ಮಲವು ತಗಲುವುದಿಲ್ಲ ಅದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ನವೀನ ಕರ್ಮದ ಆಸ್ರವವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಜಿನವರೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥಂಕರ ಸರ್ವಜ್ಞದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಮುನಿಯದ್ದೂ ಪರಜನ್ಮಸಂಬಂಧದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಲೋಭಿಯಾಗಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಈ ಲೋಕ ಪರಲೋಕ ಸಂಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಪರದ್ರವ್ಯದ ಲೋಭವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನವೀನ ಕರ್ಮದ ಆಸ್ರವವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಜಿನದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಲೋಭ ಕಷಾಯವು ಹತ್ತನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದವರೆಗೆ ತಲುಪಿ

ಯತಿಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಿಸುತ ಮಲಜನ್ಯ ಲೋಭದಿಂ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು |
 ನೂತನಕರ್ಮ ದಾಸ್ರವವಿಲ್ಲವೆಂದು ಜಿನದೇವರು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವರು || ೪೮ ||

ದರೂ ಕೂಡ ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ದೋಷ ತಗಲಿಸುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುವುದೇ ಯುಕ್ತವಿದೆ ಅಥವಾ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮೋಕ್ಷದ ಆಸೆಕ್ಷೆಯರೂಪದ ಲೋಭವಿರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಲೋಭದ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿದೆ. || ೪೮ ||

ಯಾವನು ಹೀಗೆ ನಿರೋಧಿಯಾಗಿ ದೃಢ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಪರಮಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಹೋಲೂಣ ದಿಢಚರಿತ್ತೋ ದಿಢಸಮ್ಯಕ್ತೇಣ ಭಾವಿಯಮಂಕುಟ |

ರಘಾಯಂತೋ ಅಪ್ಪಾಣಂ ಪರಮಪಯಂ ಪಾವಪು ಜೋಇ || ೪೯ ||

ಭೂತ್ವಾ ದೃಢಚರಿತ್ರಃ ದೃಢಸಮ್ಯಕ್ತ್ವೇನ ಭಾವಿತಮುತಿಃ |

ಧ್ಯಾಯನ್ನಾತ್ಮಾನಂ ಪರಮಪದಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಯೋಗೀ || ೪೯ ||

ಅರ್ಥ :—ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಸ್ವಕಾರ ಯಾವನ ಬುದ್ಧಿಯು ದೃಢ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದಿಂದ ಭಾವಿತವಿದೆ ಅಂಥ ಯೋಗಿ, ಧ್ಯಾನಿ ಮುನಿಯು ದೃಢಚಾರಿತ್ರವಂತನಾಗಿ ಆತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಪರಮಪದ ಎಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ, ಜ್ಞಾನ, ಚಾರಿತ್ರರೂಪದಿಂದ ದೃಢವಾಗಿದ್ದು ಪರೀಷಹಗಳುಂಟಾದರೂ ಕೂಡ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಚಂಚಲವಾಗದೆ ಆತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವನು ಪರಮಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವಿದೆ. || ೪೯ ||

ದರ್ಶನ, ಜ್ಞಾನ, ಚಾರಿತ್ರದಿಂದ ನಿರ್ವಾಣವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಆ ದರ್ಶನ, ಜ್ಞಾನಗಳಂತೂ ಜೀವದ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯತು, ಅದರೆ ಚಾರಿತ್ರವೆಂದರೇನೆಂಬ ಆಶಂಕೆಯ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಚರಣಂ ಹವಇ ಸಧಮ್ನೋ ಧಮ್ನೋ ಸೋ ಹವಇ ಅಪ್ಪಸಮಭಾವೋ |

ಸೋ ರಾಗರೋಷರಹಿಟು ಜೀವಸ್ಸ ಅಣಣ್ಣ ಪರಿಣಾಮೋ || ೫೦ ||

ಚರಣಂ ಭವತಿ ಸ್ವಧರ್ಮಃ ಧರ್ಮಃ ಸಃ ಭವತಿ ಆತ್ಮಸಮಭಾವಃ |

ಸಃ ರಾಗರೋಷರಹಿತಃ ಜೀವಸ್ಯ ಅನನ್ಯಪರಿಣಾಮಃ || ೫೦ ||

ವಿಜಿಡಿ ದೃಢಸಮ್ಯಕ್ತ್ವರೂಪ ಭಾವಿತಮತಿ ದೃಢಚಾರಿತ್ರಯುಕ್ತನಾಗಿ |

ವಿಜಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಪರಮಪದ ಪಡೆಯುವನಾ ಯೋಗಿ || ೪೯ ||

ಚಾರಿತ್ರವದು ವಿಜಿಧರ್ಮವಿದ್ದು ಧರ್ಮವದು ಆತ್ಮನ ಸಮಭಾವವಿದೆ |

ಆ ರಾಗರೋಷರಹಿತವದು ಜೀವದ ಅನನ್ಯಮಯ ಪರಿಣಾಮವಿದೆ || ೫೦ ||

